

Fig.1. Sample mind-mapping task for developing critical thinking skills [3].

The findings that we have presented suggest that developing critical thinking is valuable for achieving a certain objective, set by teacher – to make students recognize the problems of social and psychological adaptation they face with, study the adaptation experience of other freshmen, analyze possible ways of

solving the problem, and help students develop their own efficient behavioral patterns. Consequently, critical reading and mind-mapping techniques can successfully be applied as a tool for enhancing students' social and psychological adaptability in their first year at university.

Література

1. Ischuk N., Liesoviy V. Information and telecommunication technologies as microfactor for didactic adaptation of university students / Education-Technology-Computer Science: Main problems of informatics and information education: Scientific Annual. – No. 2. – 2011. – Part 2. – Rzeszow, 2011. – P. 88-92.
2. Тягло О.В. Критичне мислення: Навчальний посібник / О.В. Тягло. – Х: Основа, 2008. – 189 с.
3. Іщук Н.Ю. English for economists: навчальний посібник з англійської мови за професійним спрямуванням / Н.Ю. Іщук. – Ч.2. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2013. – 220 с.: іл.
4. Buzan Tony. Make the Most of Your Mind. – Cambridge: Colt Books, 1970.

УДК 378:371.26.011.32

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

Зарішняк І.М. – к.пед.н., доцент
Вінницький інститут економіки

Сьогодні значно посилилися тенденції виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень студентів за допомогою тестів. Науковці вважають педагогічне тестування сучасним, діагностичним, об'єктивним та ефективним засобом контролю знань, умінь та навичок студентів.

Проблема використання тестового контролю у навчально-виховному процесі не є новою. Її дослідженням займалися Г. Артюшин, Л. Бечмен, С. Вітвицька, Н. Давидкіна, І. Зварич, В. Коккота,

В. Ландсман, О. Мокров, Н. Онуфрієнко, М. Поргал, Т. Солodka, С. Суворов, Т. Туркот, Дж. Харріс, М. Челишкова та ін. Проте питанням переваг та недоліків тестового контролю навчальних досягнень студентів присвячена незначна кількість робіт, що й зумовило нас звернутися до їх висвітлення.

Метою нашого дослідження є діагностика переваг та недоліків тестового контролю навчальних досягнень студентів та визначення шляхів його удосконалення.

Спираючись на визначені вченими переваги та труднощі впровадження тестового контролю у ВНЗ [1] та власний досвід, ми згрупували всі переваги та недоліки у три групи, що визначалися психологічним, педагогічним та організаційно-методичним характером. У ході проведеного опитування серед викладачів та студентів 1-4 курсу ВІЕ ТНЕУ (30 викладачів і 104 студенти) виявлено, що основні переваги тестового контролю знань, умінь та навичок студентів опитані в основному пов'язують із організаційно-методичними показниками. Так 93% викладачів і 73% студентів основною перевагою тестування вважають можливість використання за допомогою комп'ютерних технологій, 80% викладачів і 58% студентів вважають, що тестовий контроль привчає студентів ефективно організувати та економити свій час. І викладачі (73%), і студенти (65%) погоджуються з тим, що перевагою такого виду контролю є те, що упродовж досить обмеженого часу може бути перевірена якість знань у значної кількості студентів. Також опитані викладачі (73%) і студенти (63%) вказують на те, що під час тестового контролю створюються однакові організаційні умови для всіх студентів, а значить – рівні можливості. Серед переваг відмічена можливість статистично опрацювати отримані результати (65% опитаних). Перевагу психологічного характеру відмітили студенти. 69% опитаних студентів вважають, що студент під час тестового контролю зосереджений, глибше занурюється в суть питання, обмірковує варіанти відповідей і їх побудови, при цьому враховує час, тому виявляє точність, лаконічність, зв'язність ходу викладених думок. Тільки 20% опитаних нами викладачів вважають це перевагою тестового контролю знань студентів.

Серед недоліків опитані нами респонденти визначили ті, які лежать в основі сутності контролю:

- ймовірність випадкового вибору правильної відповіді або здогадка про неї (80% викладачів і 54% студентів);
- тести краще застосовувати для виявлення знання фактів, а не для

визначення вмінь творчо використовувати набуті знання (53% викладачів і 44% студентів);

– можливість при застосуванні тестів закритого типу оцінити тільки кінцевий результат (правильно – неправильно), у той час як сам процес, що привів до цього, не розкривається (об'єктивна констатація результатів) – на це вказало 60% викладачів і 40% студентів.

Серед опитаних нами викладачів перевагу тестовому контролю знань надає тільки 46,6% опитаних, а серед студентів – 79% опитаних, а це означає, що студенти готові до такого виду контролю, а викладачам потрібно працювати над удосконаленням тестування.

Аналіз психолого-педагогічних джерел та власний досвід дозволив нам визначити шляхи усунення визначених недоліків.

По-перше, вибирати оптимальну кількість варіантів тестів закритого типу – 4-5. Чим їх більше, тим менша вірогідність угадування. При цьому треба мати на увазі, що вірогідність угадування при трьох відповідях порівняно з двома дорівнює 17%. При чотирьох порівняно з трьома – 8%; перехід від чотирьох варіантів відповідей до п'яти дає зниження вірогідності угадування лише на 5%, а від п'яти до шести – на 3,4% [1].

По-друге, для розвитку пошукового рівня пізнання: а) конструювати фасетні тест-завдання за принципом циклічності та класифікації як у закритій, так і у відкритій формах; б) розробляти тест-завдання на відтворення правильної послідовності (алгоритмічності) навчальних елементів; в) використовувати тести на відповідність (побудовані за принципом відновлення відповідних частин) та тести на порівняння і протиставлення [2].

По-третє, встановлено, що надійність тестів підвищується за умови збільшення кількості диференційованих тестових завдань. На нашу думку, підвищення об'єктивності вимірювання сприяє застосуванням різних за конструкцією тестових завдань та довжиною тесту, наприклад, для модульного контролю в межах 25-30 стандартизованих тест-завдань

за умови використання для підсумкового контролю тесту довжиною 80-100 завдань.

По-четверте, для створення банку тестових завдань використовувати не тільки стандартизовані, а й нестандартизовані завдання, що відповідають загальним встановленим вимогам: валідності, точності, надійності, інформаційності. Нестандартизовані тест-завдання робити оригінальними за змістом і стилем, цікавими для студентів, такими, що відображають творчий почерк викладача.

На наш погляд, тестовий контроль навчальних досягнень студентів є ефективним засобом перевірки, оцінювання та аналізу результатів навчальної діяльності студентів і прийняття рішення про характер наступної діяльності в залежності від отриманої інформації. Науковці виділяють значно більше його переваг, ніж недоліків. Проведене нами дослідження дає змогу

констатувати, що переваги пов'язані в основному з організаційно-методичним характером, тоді як труднощі лежать в основі сутності контролю. Серед шляхів удосконалення тестового контролю навчальних досягнень студентів нами визначено: 1) збільшення кількості варіантів відповідей тест-завдань закритої форми; 2) підвищення надійності тестів за допомогою збільшення кількості тестових завдань; 3) для тестування мати в арсеналі не тільки стандартизовані, а й нестандартизовані завдання, що відповідають вимогам валідності, точності, надійності, інформаційності. Однією з основних умов ефективності застосування тестового контролю ЗУН студентів є його комбінація з традиційними формами і методами контролю навчальних досягнень студентів.

Література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підруч. за модульно-рейтинговою системою навчання / С.С. Вітвицька. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової л-ри, 2011. – С. 232-233.
2. Берещук М.Я. Тестовий контроль і рейтинг в освіті: навч. посіб. / М.Я. Берещук, Ю.П. Бахарев, Г.В. Стадник. – Харків: ХНАМГ, 2006. – 106 с.

УДК 378.1(485)

ОПТИМІЗАЦІЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ШВЕЦІЇ

Мовчан Л.Г. – к.пед.н.

Вінницький інститут економіки

Питання якості вищої освіти завжди було першочерговим під час освітніх трансформацій в усіх країнах Європи, в тому числі, у Швеції. Відправним пунктом політики шведської держави в галузі освіти є визнання науки та освіти як важливого чинника економічного розвитку. Уникнувши участі у Другій світовій війні, Швеція почала швидко розвивати свої економічні потужності, що приваблювало значний притік імігрантів до країни. Освіта стала розглядатися як інструмент знищення соціальної нерівності та підвищення конкурентоспроможності держави на світовому ринку.

Ще у 1982 році керівництво країни визнало, що «у результаті застосування нових досягнень в галузі науки і техніки національне виробництво за період з 1955 року збільшилося більш, ніж у 2 рази.

Завдяки досягненням у промисловості, що базується на високорозвиненій техніці, простежувався поступ у суспільному житті, зокрема, в галузі охорони здоров'я та соціального забезпечення» [1, с.6]. Вища освіта для мас і потреба в її надійності стали необхідними передумовами поліпшення якості освітніх послуг. До інших зовнішніх чинників можна віднести вищі вимоги до якості освіти та більше різноманіття студентів, а відтак потреба в гнучкості освіти, її конкурентоспроможності не лише на національному, але й на міжнародному ринках освітніх послуг. У системі вищої освіти Швеції в 1970-1980-х рр. здійснилися реформи, які, на думку Д. Каллос, інтенсифікували її розвиток. Зокрема, це торкалося педагогічної освіти [201, с.2]. Вони були означені наступними основними тенденціями: